

ВИДАТНІ ПОСТАТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ НАУКИ

УДК 34 (477)(092)

Чернявський С. С. – доктор юридичних наук, професор, проректор Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2711-3828>;

Макаров М. А. – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4515-5033>;

Заїка С. О. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, м. Київ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8138-7598>

Світлої пам'яті колеги (професора Ю. І. АЗАРОВА)

*Вогонь життя неждано згас,
Печаль і смуток серце ранять...
Низький уклін тобі від нас,
І вічна пам'ять...*

Мабуть, смерть ніколи не буває вчасною, оскільки завжди передчасна. Бо забирає від нас найдорожчих нам людей...

Ми приголомшені тим, що 13 грудня 2020 року передчасно пішов із життя позитивний, добрий, вірний наш товариш, колега, наставник – Азаров Юрій Іванович.

Важко писати й говорити в минулому часі про такого, сповненого життєвих планів, енергійного, яскравого й непересічного життєлюбця, як Юрій Іванович. Нестерпний біль втрати мимоволі вилився в рядки:

Азаров – влучний постріл, Азаров – поклик душі...

Не стало Друга, ми стримуємо крик в собі...

Смерть неблаганна, вона нищить останню надію, але не може позбавити нас пам'яті, поваги та любові до нашого колеги – чуйної, сонячної особистості, відданого друга й товариша, батька та дідуся (хоч як не підходить це слово до Юрія Івановича! – завжди у чудовій фізичній формі моложавий і бадьорий, повсякчас готовий до плідної професійної праці й творчого відпочинку).

Юрій Азаров пішов за життєвий обрій раптово, несподівано... Звістка про смерть застала нас пізнього недільного вечора – ураз стало сумно й порожньо на душі... Але тепер, пишучи не некролог, а спогад, ми тихо усміхаємося, згадуючи вражаючі й дотепні історії з життя цієї яскравої, щирої та відкритої, сповненої гумору особистості. Це була людина-позитив, людина-енциклопедія. Він ніколи не приносив негативних новин. З ним завжди хотілося дружити, спілкуватися, розмовляти, слухати його... Нам дуже його бракує... І як

Друга, і як Людини, і як Фахівця... Так, все з великої букви.

Юрій Іванович Азаров народився 16 квітня 1949 року у місті Херсоні. З 1955 року до 1963 року навчався в Херсонській загальноосвітній школі № 13. Трудову діяльність розпочав з 15 років учнем слюсаря Херсонського бавовняного комбінату. Поєднував роботу з навчанням у Херсонському вечірньому текстильному технікумі (1963–1968) по закінченню якого отримав диплом техника-технолога ткацького виробництва.

У жовтні 1968 року його було призвано на строкову військову службу, яку проходив у Групі військ на території Німецької Демократичної Республіки до листопада 1970 року. Після звільнення у запас з січня до серпня 1971 року працював слюсарем на Херсонському текстильному комбінаті.

До Волгоградської вищої слідчої школи МВС СРСР на факультет підготовки слідчих Юрій Іванович вступив у жовтні 1971 року. По закінченню навчання у серпні 1975 року його було направлено для проходження служби в розпорядження УВС Херсонського облвиконкому, де призначено на посаду слідчого відділу обласного управління, а в листопаді 1977 року – на посаду старшого слідчого в особливо важливих справах УВС Херсонської області, де працював до листопада 1979 року.

У порядку підвищення по службі в грудні 1979 року Юрія Азарова було переведено до Центрального Апарату МВС УРСР та призначено на посаду старшого слідчого в особливо важливих справах Слідчого управління МВС республіки (наразі – головне слідче управління Національної поліції України).

Під час роботи в Центральному Апараті МВС він розслідував кримінальні справи про злочини у сфері економіки, окремі з яких розглядав Верховний суд УРСР як суд першої інстанції за чинним на той час кримінально-процесуальним кодексом. Неодноразово мав заохочення від Міністерства внутрішніх справ УРСР та Міністра МВС СРСР.

У жовтні 1984 року Ю. І. Азаров вступив на денне відділення ад'юнктури (по кафедрі кримінального процесу) Київської вищої школи, яку закінчив 1987 року. У листопаді 1987 року захистив дисертацію «Доказування слідчим обставин, які характеризують особу обвинуваченого» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

З листопада 1987 року до серпня 1988 року Юрій Іванович працював на посаді інспектора факультету заочного навчання Київської вищої школи МВС. У період з вересня 1988 року до грудня 1989 року – викладач кафедри кримінального процесу Київської вищої школи МВС. З грудня 1988 року до березня 1989 року у складі об'єднаного загону Київської вищої школи МВС СРСР виконував спеціальне бойове завдання на території Вірменської Республіки на посаді командира батальйону.

У грудні 1989 року Юрія Івановича призначено на посаду заступника начальника факультету заочного навчання з навчальної та наукової роботи Київської вищої школи МВС, а з травня 1991 року й до липня 1993 року він очолював цей структурний підрозділ.

Того ж 1993 року Ю. І. Азарова переведено на посаду начальника новоствореного факультету підготовки експертів, сформовано під час організаційно-штатних змін, у структурі Української академії внутрішніх справ як правонаступниці Київської вищої школи МВС. У цей історичний проміжок часу молода, самостійна й незалежна держава Україна потребувала підготовки нової генерації експертів-криміналістів і слідчих для органів внутрішніх справ України. З огляду на потреби того часу та за безпосередньої ініціативи й активної участі Юрія Івановича, розпочалася розбудова та новітня історія становлення факультету. За рішенням керівництва МВС України, на базі факультету підготовки експертів Української академії внутрішніх справ з вересня 1993 року розпочато підготовку слідчих для слідчих підрозділів ОВС. Відповідно змінилася й назва факультету на «слідчо-криміналістичний».

Період становлення зазначеного факультету (1993 рік – травень 1998 року) характеризувався динамізмом, необхідністю створення якісно нової матеріально-технічної бази, пов'язаної зі збільшенням набору й новими вимогами до підготовки

курсантів експертно-криміналістичної та слідчої спеціалізації, оскільки наявна база не відповідала потребам часу ні за можливістю розміщення особового складу курсантів, ні за іншими критеріями.

Так, актуальними стали питання комплектування факультету науково-педагогічним складом, а також відсутності (з урахуванням спеціалізації факультету) навчально-лабораторних комплексів. Завдяки підтримці на той час ректора Української академії внутрішніх справ генерал-лейтенанта міліції В. І. Розенка й спільними зусиллями керівника Головного слідчого управління МВС України генерал-лейтенанта міліції П. В. Коляди та керівника Експертно-криміналістичного управління МВС України полковника міліції В. М. Безреброго за короткий час було створено сучасні криміналістичні лабораторії та навчальні полігони.

Науково-педагогічний та допоміжний склад факультету під керівництвом і за безпосередньої участі Ю. І. Азарова активно включився до пошуку й впровадження в навчальний процес новітніх освітніх технологій і методів підготовки слідчих й експертів-криміналістів. Зокрема, у структуру державних іспитів було введено підготовку й захист дипломних робіт з відповідних спеціалізацій. Це сприяло якісній підготовці випускників, які згодом очолили слідчі та експертні підрозділи МВС України й стали ядром кадрового потенціалу для керівників обласних управлінь та Центрального апарату.

У травні 1998 року, у порядку просування по службі, Юрія Івановича переведено на посаду начальника психологічного факультету Київського інституту внутрішніх справ, а у серпні цього ж року він очолив юридичний факультет зазначеного інституту, де й працював до листопада 2003 року.

У цей же час Ю. І. Азарова звільнено з органів внутрішніх справ на пенсію за вислугою років із загальним стажем служби майже 35 років, та призначено на посаду Керівника управління контролю виконання актів і доручень Президента України центральними та місцевими органами виконавчої влади Головного Контрольного управління Адміністрації президента України (Державний службовець п'ятого рангу, друга категорія посад).

Через реорганізацію Адміністрації Президента України та створення на її базі Секретаріату Президента України, у березні 2005 року відбулося скорочення штатів. Унаслідок цього Юрія Івановича переведено та призначено на посаду завідувача кафедри кримінального процесу та криміналістики Київського юридичного інституту МВС України, де він працював до серпня 2009 року. Після реорганізації системи вишів МВС України у вересні 2009 року Юрій Азаров обійняв посаду професора кафедри кримінального процесу Національної

академії внутрішніх справ, на якій плідно працював до останнього часу.

Юрій Іванович – засновник наукової школи з удосконалення діяльності органів досудового розслідування, автор і співавтор понад 100 наукових праць, відомих кільком поколінням учених в Україні та за кордоном. За період науково-педагогічної діяльності підготував 10 кандидатів юридичних наук. Активно співпрацював у складі експертних груп профільних комітетів Верховної Ради України, Конституційного та Верховного судів, МВС і МОН України.

Професор, заслужений юрист України, академік Української академії наук та Національної академії наук вищої освіти України, заслужений педагог Національної академії внутрішніх справ.

За період служби Ю. І. Азаров неодноразово заохочувався державними й відомчими нагородами та відзнаками. Загалом мав понад 30 нагород, серед них два «Хреста Слави», «Почесний знак МВС України», «За відзнаку в службі» 1-го та 2-го ступенів, медалі «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», «Захиснику Вітчизни» тощо.

Юрій Азаров брав активну участь у громадському житті країни, почесний ветеран міста-героя Києва, генерал-хорунжий Українського козацтва.

Велика працьовитість, компетентність, чесність, доброзичливість – ось риси цього талановитого вченого та педагога, які принесли йому повагу й любов друзів, колег, курсантів і студентів. Відійшла у вічність людина великої порядності та принциповості, добрий товариш, люблячий батько. Пішов несподівано, повний творчих задумів і планів.

Завдяки своїй обдарованості й несхитній порядності, Юрій Іванович користувався незаперечним і абсолютним авторитетом, а глибина й різнобічність його суджень допомагали, а іноді й змушували переглядати навіть уже сформовані погляди на життя. Після його раптового відходу стало зрозумілим, яке значне місце займала ця людина у наших серцях.

Юрій Іванович любив життя, обожнював свою родину. Часом здається, що він тут, поруч... От-от підійде, покладе руку на плече і скаже: «...наші головні матчі ще не зіграно...», ми «приречені» на успіх...». Його постійний оптимізм та позитив завжди були поза межею нашого розуміння. Звідки це? Що надихало його? Дотепер невідомо. Проте всі ми знали: він без роздумів, завжди першим прийде на допомогу; поруч у скрутну хвилину; обов'язково підтримає, щиро посміхнеться та заспокоїть. І тому все обов'язково буде добре...

Від нас ідуть найкращі... І це найбільша несправедливість, яка тільки є на цій планеті. Ми безсилі щось змінити, але знаємо й віримо, що Юрій Іванович Азаров, як завжди усміхнений, бадьорий і щасливий, споглядатиме на нас із Небес, а його світлий образ зринатиме в пам'яті та спогадах тих, хто його щиро любив, поважав, цінував і знав.

У народі кажуть: «...назад вже дороги немає...». Але вона є! Навіть для тих, хто йде від нас. І назва цього безлюдного «проспекту» – Пам'ять. Пам'ятатимемо – і дорога назад знайдеться... Так вважав наш Юрій Іванович, так вважатимемо і ми...

Матеріали надійшли до редколегії 23.12.2020

Cherniavskiy S. – Doctor of Law, Professor, Vice-Rector of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2711-3828>;

Makarov M. – Doctor of Law, Associate Professor, Head of the Department of Criminal Procedure of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4515-5033>;

Zaika S. – Ph.D in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Criminal Procedure of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8138-7598>

Bright Memory of a Colleague (Professor Yu. Azarov)